

Dosarul nr.2rac-260/22
2-20089840-01-2rac-04112022

Prima instanță - Judecătoria Hîncești, sediul Central (jud.: T. Mereuță)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, O. Cojocar, M. Anton)

DECIZIE

14 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte ședinței, judecătorul – Svetlana Filincova,
judecătorii – Maria Ghervas, Mariana Pitic, Victor Burduh, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei”,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea
Individuală ”Rusu Andrei” împotriva Cooperativei de Întreprinzători ”Multifrigo”
privind încasarea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2022, prin care s-a
respins apelul declarat de Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei”, și s-a
menținut hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 26 octombrie 2021,

c o n s t a ț ă:

La 29 iulie 2020, Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei” a depus în
instanța de judecată cerere împotriva Cooperativei de Întreprinzători ”Multifrigo”,
solicitând încasarea sumei de 103 395 lei cu titlu de datorie, și suma de 3101,85
lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat, că la 02 aprilie 2016 fost încheiat contractul
nr. 02/16 de achiziționare a serviciilor între Cooperativa de Întreprinzători
”Multifrigo” în calitate de beneficiar și Cooperativa de Întreprinzători ”Rusu
Andrei” în calitate de operator economic.

Potrivit pct. 1 al contractului, operatorul economic își asumă obligația de a
presta, iar autoritatea contractantă de a recepționa și achita serviciul prevăzut în
specificația contractului.

Conform pct.4 al contractului, suma totală a contractului alcătuiește 103
305 lei, iar, potrivit pct. 5 al contractului, achitarea serviciilor prestate se
efectuează în lei moldovenești conform actului de primire-predare al serviciului
prestat, ținând cont de graficul de finanțare al obiectului în întregime.

Reclamantul a invocat că a executat obligațiile contractuale în ce privește
prestarea serviciului contractat, fapt ce se confirmă prin procesul-verbal de
recepție la terminarea lucrărilor din 10 ianuarie 2017.

Însă, Cooperativa de Întreprinzători ”Multifrigo” nu a achitat prețul
convenit conform contractului menționat sub pretextul lipsei de bani.

La începutul anului 2018 a solicitat în formă verbală Cooperativei de Întreprinzători ”Multifrigo”, efectuarea plății conform contractului.

La 02 aprilie 2018, între reclamant și pârât a fost încheiat un acord adițional la contract, prin care părțile contractante au ajuns la înțelegerea de a prelungi valabilitatea contractului pe un termen rezonabil.

Prin semnarea acordului adițional Cooperativa de Întreprinzători ”Multifrigo” a garantat achitarea serviciilor prestate în cel mai scurt timp.

Chiar și după semnarea acordului adițional, pârâtul nu a executat obligația de plată, și la 27 august 2018, 29 ianuarie 2019, 30 ianuarie 2020, 17 iulie 2020 a adresat cereri de a efectua plata, dar acestea au rămas nesatisfăcute.

Prin hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 26 octombrie 2021, cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Individuală „Rusu Andrei”, s-a respins, ca fiind tardivă.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 27 octombrie 2021, Întreprinderea Individuală „Rusu Andrei” a declarat apel, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri de admiterea a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2022, s-a respins apelul declarat de Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei”, și s-a menținut hotărârea Judecătorei Hîncești, sediul Central din 26 octombrie 2021.

La 17 octombrie 2022, Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei” a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2022 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond, și transmiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivare a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată. Instanțele ierarhic inferioare incorect au aplicat, normele de drept material și astfel eronat au concluzionat că acțiunea este tardivă.

Termenul de prescripție prevăzut de art. 391 Cod civil nu a fost încălcat, deoarece prin acordul părților, termenul de prescripție a fost suspendat.

Astfel, interpretarea eronată a prevederilor ce țin de începutul curgerii termenului de prescripție a dus la soluționarea greșită a cauzei.

Recurentul și-a întemeiat în drept cerere de recurs în temeiul art. 432, alin.(2) lit. a), b) și c) Cod de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului:

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei 12 mai 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit informațiilor de la fila dosarului 119 instanța de apel a comunicat părților decizia motivată la 23 septembrie 2022.

Respectiv, cererea de recurs declarată la 17 octombrie 2022, este depusă în termen.

La 09 noiembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii.

Prin referința depusă la 02 decembrie 2022, Cooperativa de Întreprinzători ”Multifrigo”, în procedura falimentului administratorul autorizat Bulgarul Igor a susținut că recurentul nu și-a argumentat poziția prin prisma temeiului invocate în

recurs, limitându-se la reținerea circumstanțelor de fapt, fără a le încadra într-o normă de drept.

Intimatul a invocat că soluția instanțelor ierarhic inferioare este corectă. Instanțele au determinat corect începutul curgerii termenului de prescripție, iar poziția recurentului precum că prin întocmirea acordului adițional termenul de prescripție a fost întrerupt este eronată. Intimatul a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 decembrie 2022 recursul declarat de Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei", a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și 442 alin. (1) din Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente.

În corespundere cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs atestă că, la adoptarea actului de dispoziție, instanța de apel nu a aplicat o lege străină speței.

La caz, reclamantul își întemeiază acțiunea privind încasarea datoriei în baza raporturilor derivate de clauzele contractului din 02 aprilie 2016 încheiat între Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei" și Cooperativa de Întreprinzători "Multifrigo".

În acest sens, instanța constată că raporturilor dintre Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei" și Cooperativa de Întreprinzători "Multifrigo" sunt guvernate de prevederile Codului civil în redacția din 06 iunie 2002, în vigoare la data încheierii contractului.

Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei" în calitate de operator economic și Cooperativa de Întreprinzători "Multifrigo" în calitate de beneficiar au încheiat contractul nr. 02/16 de achiziționare a serviciilor, la 02 aprilie 2016.

Obiectul contractului fiind, servicii de inspectare al lucrărilor de Construcție și montaj al depozitului frigorific, pentru păstrarea și procesarea fructelor în localitatea Buțeni, r-nul Hîncești.

Potrivit pct. 4 al contractului părțile au stabilit că suma totală a serviciilor prestate este de 103 305 lei.

Prin pct.10 al Contractului părțile au reglementat că contractul intră în vigoare la data semnării și este valabil până la 31 decembrie 2016.

La 10 ianuarie 2017, părțile au semnat procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor, executate la obiectul nr.01/2016.

La 02 aprilie 2018, prin acordul adițional părțile contractului nr. 02/16 de achiziționare a serviciilor din 02 aprilie 2016, au stabilit prelungirea valabilității contractului, pe un termen rezonabil.

Ulterior, la 27 august 2018, 29 ianuarie 2019, 30 ianuarie 2020 și 17 iulie 2020 Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei" a expediat în adresa Cooperativei de Întreprinzători "Multifrigo" cereri prelabile prin care a solicitat executarea obligației pct.4 din contract, fiind recepționate contra semnătură.

Ca urmare a neexecutării condițiilor contractuale Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei" s-a adresat în instanța de judecată cu acțiunea de încasarea sumei, la 29 iulie 2020.

Colegiul reține că instanțele investite cu judecarea fondului examinând cauza au dat o apreciere incorectă litigiului dedus judecării, ceea ce a dus la aplicarea greșită a normelor de drept material.

În condițiile art.7 alin. (6) Cod Civil dispozițiile legii noi privitoare la termenele de prescripție atât extinctivă, cât și achizitivă (uzucapiune) se aplică termenului de prescripție care a început să curgă înainte de data intrării ei în vigoare și nu a expirat înainte de acea dată. În acest caz, termenul curs anterior se ia în cont. Începutul, suspendarea și întreruperea termenului de prescripție se determină, pentru perioada anterioară intrării în vigoare a legii noi, de legea veche.

Potrivit art. 271 alin.(1) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

În baza art. 277 alin.(1) lit. b) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) cursul prescripției extinctive se întrerupe în cazul în care debitorul săvârșește acțiuni din care rezultă că recunoaște datoria.

În speță, prin încheierea acordului adițional părțile benevol au reglementat prelungirea valabilității contractului încheiat la 02 aprilie 2016, din motiv că Cooperativa de Întreprinzători "Multifrigo" nu a executat obligația prevăzută la pct.4,5 al contractului nr. 02/16 din aprilie 2016.

Astfel, analizând dreptul la acțiune al reclamantului, referitor la prescripția extinctivă și începutul curgerii acesteia, instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Or, prin încheierea acordului adițional la 02 aprilie 2018 Cooperativa de Întreprinzători "Multifrigo" a recunoscut existența datoriei, fiind încheiat anume ca urmare a neexecutării obligației de plată a beneficiarului, din contractul încheiat la 02 aprilie 2016.

Deci, în virtutea art. 277 din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019) începând cu această dată, cursul prescripției extinctive s-a întrerupt și a început să curgă un nou termen de prescripție extinctivă.

Totodată, instanța de recurs constatată că concluzia instanței de apel precum că la momentul perfectării acordului adițional, contractul din 02 aprilie 2016 nu era valabil, fiind încetat ca urmare expirării termenului contractului, și astfel, prin prisma art.357 Cod civil, acordul adițional din 02 aprilie 2018 este un act juridic ineficient, Colegiul o consideră eronată.

Soluția instanței nu conține o analiză corectă a probelor și circumstanțelor importante. Or, la momentul încheierii acordului adițional, 02 aprilie 2018, prevederile art.357 Cod civil nici nu existau.

Respectiv, la aprecierea acordului adițional din 02 aprilie 2018, instanțele ierarhic inferioare au aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată. Iar ca urmare, instanța de apel nu a cercetat corect starea de fapt a speței, și în consecință prematur a tras concluzii referitor la faptul că cererea de chemare în judecată a fost depusă peste termen.

Această ipoteză profilează incertitudinea concluziei date de instanța de apel, care rezultă din judecarea formală a cauzei, fapt ce constituie o violare a articolului 6 § 1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil.

Or, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că art.6 alin.1 din Convenția Europeană, garantarea tuturor persoanelor, dreptul ca o instanță să analizeze orice contestație legată de drepturi și obligații civile sau de altă natură.

În condițiile art. 432 alin. (2) lit. a) și b) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

În circumstanțele date, pornind de la premisa că instanța de fond s-a expus asupra acțiunii prin aplicarea termenului de prescripție, constatându-l ca fiind omis de către Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei", iar instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a menținut soluția instanței de fond, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată.

Instanța de recurs nu poate exercita controlul judiciar asupra hotărârii pronunțate, deoarece Curtea de Apel Chișinău nu a judecat fondul litigiului, fapt ce presupune că părților nu le-a fost asigurat dreptul la un recurs efectiv, deoarece nu au avut posibilitatea de a fi auziți de o instanță de fond și de o instanță de apel în deplină jurisdicție.

Prin urmare, părților nu le-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auziți, combinat cu dreptul la un recurs efectiv. Iar analiza, direct în faza recursului, a motivelor ar duce la privarea părții de un grad de jurisdicție și implicit la încălcarea principiului "non omisso medio", ceea ce este inadmisibil.

Analizând circumstanțele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Întreprinderea Individuală "Rusu Andrei", de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei”.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2022, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Individuală ”Rusu Andrei” împotriva Cooperativei de Întreprinzători ”Multifrigo” privind încasarea sumei, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Victor Burduh

Dumitru Mardari